

Інформація за іншими предметними напрямками досліджень за спеціалізаціями в галузі знань 08 – “Право”

УДК 351.751

НИЖНИК А.І., заслужений юрист України

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ НАДАННЯ КОМІТЕТАМ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ СПЕЦІАЛЬНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПАРЛАМЕНТСЬКОГО КОНТРОЛЮ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню тенденцій законодавчого удосконалення організації парламентського контролю в Україні. У межах викладеного матеріалу проаналізовано недоліки конституційного та законодавчого регулювання організації парламентського контролю, запропоновано варіант їх усунення на конституційному рівні з урахуванням парламентської практики.

Ключові слова: парламентський контроль, комітети Верховної Ради України.

Summary. This article is devoted to the study of current trends in legislative improvement of the organization of parliamentary control in Ukraine. Within the framework of the material presented, the shortcomings of the constitutional and legislative regulation of the organization of parliamentary control are analyzed, the option of eliminating them at the constitutional level is proposed (taking into consideration recent parliamentary practice).

Keywords: parliamentary control, Committees of the Verkhovna Rada of Ukraine.

Аннотация. Статья посвящена исследованию тенденций законодательного совершенствования организации парламентского контроля в Украине. В рамках изложенного материала проанализированы недостатки конституционного и законодательного регулирования организации парламентского контроля, предложен вариант их устранения на конституционном уровне с учетом парламентской практики.

Ключевые слова: парламентский контроль, комитеты Верховной Рады Украины.

Постановка проблеми. За нинішнього низького рівня довіри до влади та існуючого стану громадського контролю роль парламентського контролю в Україні набуває неабиякого значення. Адже загальновідомо, що, обираючи парламентаріїв, виборці делегують їм від імені Українського народу право на здійснення парламентського контролю.

Існуюча нині конституційна модель парламентського контролю зумовлює його здійснення Верховною Радою України за допомогою утворюваних нею органів – комітетів і тимчасових комісій. Ключову роль у процесі парламентського контролю відіграють парламентські комітети.

Результати аналізу наукових публікацій. Проблематиці реалізації функції парламентського контролю присвячено багато досліджень. Зокрема, О.В. Висовень, І.К. Залюбовська, С.В. Ківалов, О.О. Майданник, М.П. Орзіх вважають, що комітети Верховної Ради України виконують повноваження парламентського контролю неналежним чином з причин недостатньої уваги, яка приділяється реалізації ними саме цих повноважень; внаслідок рекомендаційного, а не обов'язкового характеру рішень комітетів; через відсутність спеціального законодавчого регулювання у цій сфері

суспільних відносин (зокрема на рівні окремого закону про парламентський контроль в Україні або про засади парламентського контролю в Україні, законопроектні розробки з якого безуспішно проводилися у Верховній Раді України протягом 1999 – 2006 років) [1 – 5].

Інші дослідники звертають увагу на: відсутність чітких конституційних норм, які б дозволяли реалізовувати парламентський контроль у межах діяльності комітетів Верховної Ради України (І.К. Залюбовська, О.О. Майданник, М.П. Орзіх, Є.А. Тихонова) [6 – 9]; неефективність і вибірковість, відсутність постійності і системності у контрольній діяльності комітетів Верховної Ради України; недостатню реалізацію ними існуючих можливостей при здійсненні парламентського контролю [10]).

За висновком Ю.С. Шемшученка, неоднозначність положень самої Конституції України не дозволяє повною мірою реалізувати контрольну функцію парламенту України, що є причиною невиконання законів, безвідповідальності в діяльності органів виконавчої влади в цілому [11].

Питання реалізації функції парламентського контролю розглянуто у науковій статті М.О. Теплюка, у якій зазначено, що парламентський контроль може мати різний обсяг, залежно від форми правління в державі, а також державотворчих традицій. Наголошено, що найбільш сильний парламентський контроль притаманний державам з парламентською формою правління та окреслено основні проблеми на шляху до посилення системи парламентського контролю в Україні, зокрема: "...парламентський контроль в існуючих умовах поділу влади, будучи одним із механізмів "стримувань і противаг" між гілками влади, не передбачає прямого втручання парламенту в безпосередню діяльність глави держави, державних органів. У демократичних державах парламентський контроль є механізмом реальної політики, у той час як в умовах авторитарних і тоталітарних режимів контрольні повноваження парламентів, по суті, виявляються фіктивними" [12, с. 463-464].

Майданник О.О. наголошує на тому, що "конституційна й законодавча регламентація контрольних повноважень парламенту України вимагає подальшого розвитку й вдосконалення"; "вирішення існуючих проблем законодавчого забезпечення реалізації парламентом України функції контролю стане важливим засобом зміцнення демократичної конституційної законності в діяльності всіх владних і самоврядних структур і, в свою чергу, буде сприяти підвищенню ефективності у здійсненні Українським парламентом законодавчої й інших його функцій та створенню більш дійової і ефективної законодавчої бази країни" [13].

Як бачимо, питання можливості функціонування в Україні парламентських комітетів як суб'єктів владних повноважень вітчизняними науковцями не досліджувалося. Принаймні за допомогою Інтернет-ресурсів досліджень на таку тему не виявлено.

Метою статті є виявлення сучасних тенденцій законодавчого удосконалення ефективності парламентського контролю з боку комітетів Верховної Ради України шляхом наділення того чи іншого парламентського комітету спеціальним контрольним повноваженням. Питання фактичних передумов, у тому числі політичної доцільності вжиття законодавцем подібних кроків, винесені за межі цієї статті.

Виклад основного матеріалу. Насамперед маємо констатувати, що на нинішньому етапі реформування український народ (єдине джерело влади) та держава здійснюють державотворчі кроки в умовах недовершеної конституційної реформи.

Якщо керуватися текстом Конституції України [14] в редакції Закону від 21.02.2014 р. № 742-VII¹, то наразі в Україні існує парламентсько-президентська форма правління.

Конституційно-правовий статус, зокрема комітетів і спеціальних комісій українського парламенту, визначено статтею 89 згаданого тексту Конституції України. Згідно з її редакцією Верховна Рада України для здійснення законопроектної роботи, підготовки і попереднього розгляду питань, віднесених до її повноважень, **виконання контрольних функцій відповідно до Конституції України** створює з числа народних депутатів України комітети Верховної Ради України.

Відповідно до останньої частини статті 89, організація і порядок діяльності комітетів Верховної Ради України, її тимчасових спеціальних і тимчасових слідчих комісій встановлюються законом. Отже, як бачимо, у змісті цієї статті немає навіть натяку на самостійні повноваження парламентських комітетів. І це цілком природно. Адже з огляду на їхній конституційно-правовий статус вони, на відміну від Верховної Ради України, не є органами державної влади. Принаймні серед вітчизняних досліджень, що присвячені питанням правової природи комітетів парламенту та були зроблені до появи нового Закону України “Про національну безпеку”, мною не виявлено протилежної точки зору, а в судовій практиці не було випадків, коли парламентський комітет визнали б суб’єктом владних повноважень [19].

Аби збагнути відмінність конституційного регулювання парламентського контролю, варто проаналізувати у системному взаємозв’язку нинішню редакцію положень статей 85 і 89 Конституції та порівняти їхній зміст з попередньою редакцією.

Існуюча на сьогодні редакція пунктів 13 і 33 частини першої статті 85, статті 89 Конституції України збігається з редакцією цих самих положень, що вперше з’явилися у тексті Основного Закону України згідно із законом від 8 грудня 2004 року № 2222. Саме цим Законом було відкориговано пункт 13 частини першої статті 85 Конституції України щодо здійснення Верховною Радою України контролю за діяльністю Кабінету Міністрів України відповідно до цієї Конституції (законодавцем після слів “цієї Конституції” було доповнено словами “та закону”) та пункт 33 частини першої статті 85 Конституції України щодо здійснення парламентського контролю у межах, визначених цією Конституцією (законодавцем після слів “цією Конституцією” було доповнено словами “та законом”). Оскільки частина перша статті 85 присвячена визначенню переліку повноважень Верховної Ради України, то поява у зазначених пунктах слів “та закону” є лише невдалою законодавчою спробою розширити через закон (можливо про Верховну Раду, оскільки згідно з пунктом 15 частини першої статті 85 Регламент Верховної Ради не є законом?) межі парламентського контролю з боку парламенту. У будь-якому разі оновлена редакція пунктів 13 і 33 частини першої статті 85 Конституції України не може тлумачитися так, що в них йдеться про парламентські комітети як самостійні суб’єкти парламентського контролю.

Хоча положення статті 89 Конституції України, на відміну від положень її статті 85, і присвячено питанням організації та порядку діяльності комітетів, тимчасових спеціальних і тимчасових слідчих комісій, проте у змісті частини першої статті 89 згадки про закон немає. Відтак, небезспірною виглядає юридична позиція щодо можливості наділення у законі парламентського комітету спеціальними контрольними повноваженнями. Адже ні про які контрольні **повноваження комітетів** парламенту у статті 89 не йдеться. І це цілком природно, зважаючи на існуючий конституційний статус парламентських комітетів.

¹ Відомості Верховної Ради України. 2014. № 11. Ст. 143.

На жаль, на сьогодні не існує рішень Конституційного Суду України про тлумачення положень статей 85 і 89 Конституції України протягом їхньої дії як у редакції Закону від 08.12.2004 р. № 2222-IV, так і в редакції Закону від 21.02.2014 р. № 742-VII.

Разом з тим, у результаті функціонування в Україні органу конституційної юрисдикції маємо його правові позиції, які стосуються невірної інтерпретації відповідних конституційних положень у контексті законодавчого регулювання організації парламентського контролю.

Насамперед це стосується оцінки Конституційним Судом України деяких положень нової редакції Закону України “Про комітети Верховної Ради України”, ухваленої 22 грудня 2005 року у розвиток оновлених положень Конституції України в редакції Закону від 08.12.2004 р. № 2222-IV [15].

Так, наприклад, Конституційний Суд України, детально дослідивши теоретичні обґрунтування природи парламентського контролю, висловився щодо змісту та обсягу контрольних повноважень комітетів Верховної Ради України у своєму Рішенні від 10 червня 2010 р. № 16-рп/2010. У ньому, зокрема, зазначено, що Основний Закон України не наділяє комітети самостійними контрольними повноваженнями, вони можуть лише сприяти Верховній Раді України у здійсненні повноважень щодо парламентського контролю, виконуючи певні дії допоміжного (інформаційного, експертного, аналітичного тощо) характеру. Оскільки повноваження Верховної Ради України визначаються виключно Основним Законом України, наявність цих конституційних приписів дає підстави для висновку про неможливість наділення парламенту та його органів повноваженнями надавати згоду іншим органам державної влади на кадрові рішення, не передбачені в Конституції України [16].

У Рішенні ж № 12-рп/2009 Конституційний Суд України на підставі аналізу конституційних та законодавчих положень, які врегульовують питання діяльності комітетів Верховної Ради України, зробив, зокрема, висновок про відсутність у комітетів Верховної Ради України повноваження погоджувати призначення на посади і звільнення з них тих чи інших посадових осіб, а також надавати згоду на створення і ліквідацію спеціальних підрозділів відповідних правоохоронних органів. Діяльність комітетів пов’язана з вирішенням лише на стадії підготовки та попереднього розгляду питань, віднесених до повноважень Верховної Ради України. Вони не можуть виконувати свої організаційні функції з кадрових питань в інший спосіб, ніж шляхом здійснення підготовчої роботи для призначення, звільнення, затвердження та надання згоди на призначення посадових осіб Верховною Радою України. Оцінюючи ці положення, Конституційний Суд України вбачає, що функції, які стосуються кадрових питань, віднесені законодавцем не до контрольних, а до організаційних [17].

Формулювання згаданих позицій єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні не лише засвідчило неоднозначність у розумінні законодавцем та суб’єктами правозастосовної діяльності особливостей контрольної функції комітетів Верховної Ради України, а й дало змогу суттєво уточнити зміст відповідних конституційних положень.

Можна констатувати, що правові позиції Конституційного Суду України, які стосуються парламентського контролю та були ним висловлені у період дії відповідних положень Конституції України зразка 1996 і 2004 років (в редакції Закону від 21.02.2014 р. № 742-VII) сформували конституційну доктрину такого контролю.

У результаті їхнього узагальнення можна зробити такі висновки:

1) комітети Верховної Ради України є її допоміжними органами і водночас однією з організаційних форм парламентської діяльності, яка здійснюється на основі визначеної статусним законом універсальної компетенції, що органічно пов'язана з конституційними повноваженнями Верховної Ради України;

2) робота комітетів в аспекті контрольної функції Верховної Ради України не має самостійного характеру і здійснюється у межах предметів їх відання;

3) існуючий конституційний статус комітетів Верховної Ради України, що окреслює цільове призначення їхньої діяльності, унеможлиблює існування спеціального контрольного комітету.

Натомість поточне законодавче регулювання організації і порядку діяльності парламентських комітетів (Закон України “Про комітети Верховної Ради України”, Закон про Регламент Верховної Ради України, інші закони) виходить з концепції існування відносно самостійної контрольної функції комітетів Верховної Ради України, що зазвичай помилково ототожнюється з їх контрольними повноваженнями.

Так, на сьогодні організацію і порядок діяльності комітетів Верховної Ради України унормовано Законом України “Про комітети Верховної Ради України”². Його положення мають універсальний характер для всіх парламентських комітетів, зважаючи на їх однаковий конституційно-правовий статус.

Згідно зі статтею 11 цього Закону комітети Верховної Ради України здійснюють такі функції: законопроектну, організаційну, контрольну. Однак, як вже зазначалося Конституцією України (статті 19 і 85), реалізація контрольної функції покладена інституційно на Верховну Раду України, а її комітети в межах предметів їх відання лише здійснюють законопроектну роботу, підготовку і попередній розгляд питань, віднесених до повноважень парламенту (стаття 89).

Способи ж реалізації комітетами контрольної функції, котрі не можна ототожнювати з повноваженнями, що притаманні органам державної влади, визначено статтею 14 зазначеного Закону, а відповідний набір прав і обов'язків комітетів Верховної Ради України при здійсненні контрольної функції міститься у главі 3 розділу III цього Закону. Тут доречно нагадати про долю пункту 10, яким статтю 14 було доповнено Законом від 23.10.2009 р. № 1692-VI і положення якого втратили чинність як такі, що є неконституційними, на підставі Рішення Конституційного Суду України №16-рп/2010 [18].

Протягом дії цього положення контрольна функція комітетів полягала, зокрема, у погодженні питань, проведенні консультацій щодо призначення на посади та звільнення з посад керівників відповідних державних органів, створенні і ліквідації спеціальних державних органів, що віднесені до предметів відання комітетів, та здійсненні інших погоджень і консультацій у випадках, передбачених законом.

Разом з тим, у тексті закону про комітети (статті 2, 4, 13) помилково вжито термін “повноваження”, тоді як у контексті здійснення комітетами законопроектної, організаційної чи контрольної функцій йдеться про межі “предмета їх відання”.

Як відомо, у всіх скликаннях Верховної Ради України функціонувала Спеціальна контрольна комісія з питань приватизації, існування якої всупереч проаналізованим конституційним положенням було передбачено статтею 10 Закону України “Про приватизацію державного майна”³, а зараз статтею 9 Закону України “Про приватизацію

² *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 19. Ст. 134.

³ *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 24. Ст. 348.

державного і комунального майна”⁴. Адже, якщо керуватися логікою частини другої статті 89 Конституції України та положеннями Закону України “Про Регламент Верховної Ради України”, то функціонування тимчасової спеціальної комісії обмежене в часі одним роком (частина восьма статті 85 Регламенту), що унеможливує її функціонування протягом всього періоду діяльності парламенту відповідного скликання.

Отже, законодавець, ухваливши 18 січня 2018 року Закон України “Про приватизацію державного і комунального майна”, інакше витлумачив положення статті 89 Конституції України, перебравши на себе виключне повноваження Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення Основного Закону України (пункт 2, частини першої статті 150 Конституції України).

Незважаючи на можливість настання наслідків, про які йдеться у статті 152 Конституції України (в редакції Закону від 2 червня 2016 р. №1401-VIII), Верховна Рада 21 червня 2018 року ухвалила новий Закон “Про національну безпеку України”, положення статті 6 якого присвячено питанням парламентського контролю.

Зокрема, абзацом другим частини другої цієї статті передбачено:

“З метою гарантування неухильного і безумовного дотримання державними органами спеціального призначення з правоохоронними функціями, правоохоронними органами, правоохоронними органами спеціального призначення та розвідувальними органами вимог Конституції України щодо забезпечення національної безпеки створюється комітет Верховної Ради України, до повноважень якого належить забезпечення контрольних функцій Верховної Ради України за діяльністю цих органів. **Завдання та повноваження** цього комітету Верховної Ради України визначаються законом”.

Ця редакція повністю збігається з тією, що була у внесеному Президентом України законопроекті (від 28.02.2018 р. № 8068) та схвалена парламентом у першому читанні. Після прийняття його як закону та підписання Президентом України як гарантом додержання Конституції України, глава держави взяв цей Закон до виконання (частина друга статті 94 Конституції України).

Чи означає це, наприклад, що у щільному робочому графіку Президента України знайдеться час, щоб невідкладно з’явитися на засідання такого спеціального комітету? З огляду на парламентську практику схилиюся до думки, що цей обов’язок виконуватиме представник Президента України, та чи буде він настільки обізнаний у таких специфічних питаннях? Які заходи впливу (санкції) згідно із законом комітет зможе застосувати стосовно підконтрольних суб’єктів? Адже у випадках виявлення порушень законодавства у діяльності підконтрольного суб’єкта, парламентом мають бути вжиті відповідні заходи.

Отже, йдеться про створення у системі існуючих “класичних” комітетів спеціального контрольного комітету, що законом буде наділений специфічними завданнями та повноваженнями, які гарантуватимуть належний цивільний демократичний контроль над сектором безпеки і оборони України з боку Верховної Ради України. Наразі ця контрольна функція здійснюється комітетом з питань національної безпеки і оборони. Відтак, новий комітет має отримати через закон спеціальні форми та засоби здійснення ним парламентського контролю, що по суті може перетворити його на міні-парламент.

⁴ Відомості Верховної Ради України. 2018. № 12. Ст. 68.

За такого законодавчого підходу спотворюється зміст статті 89 Конституції України та порушується принцип рівності комітетів, а спроба штучного посилення ефективності парламентського контролю на рівні комітету робить такий комітет більш впливовим і привабливим для народних депутатів. Однак до визначення законом так званих повноважень цього комітету виникає питання – чи здійснюватиме він також і законопроектну роботу? Можливо, це спроба запозичення досвіду Національних зборів Коста-Ріки, де система комітетів складається із комітетів, що мають право фактично ухвалювати закони або вносити до них зміни з певних питань незалежно від їхнього розгляду законодавчим органом у цілому; “класичних” комітетів, що виконують звичну роль, обговорюючи, формулюючи і пропонуючи законопроекти на розгляд всього парламенту; і окремих комітетів, які не мають права вносити законопроекти, а лише виконують контрольні функції і вважаються одними з найвпливовіших комітетів. Однак для запровадження подібної системи комітетів в українському парламенті (за умови наявності суспільної необхідності та нової доктрини парламентського контролю) необхідно було б у ході конституційної реформи змінити не лише дещо консервативний зміст статті 89 Конституції України, а й інших її положень, що стосуються парламентського контролю.

Звичайно, перед розробниками доктрини сучасного парламентського контролю “європейського зразка” виникне низка юридичних питань, зокрема:

- чи мають окремі парламентські комітети бути квазі-суб’єктами владних повноважень, а їхні акти, дії чи бездіяльність підпадати під судовий контроль;
- якими спеціальними (додатковими) контрольними повноваженнями має наділятися комітет порівняно з тими, що нині визначені у Законі “Про комітети Верховної Ради України”.

А оскільки технічне завдання полягатиме у розбудові в Україні моделі парламентського контролю саме “європейського зразка”, то учасникам вироблення нової доктрини варто орієнтуватися на досвід країн системи континентального права.

Зважаючи на останні тенденції посилення в Україні парламентського контролю у процесі євроінтеграційних перетворень, варто очікувати на нові наукові підходи щодо необхідності інституалізації парламентських комітетів як самостійних суб’єктів парламентського контролю на основі вітчизняних загальнотеоретичних засад розвитку парламентського контролю.

Висновки.

У ході цієї роботи проаналізовано зміст відповідних конституційних і законодавчих положень, правові позиції Конституційного Суду України та судів загальної юрисдикції. Зважаючи на обмежений обсяг статті, викладений у ній матеріал не претендує на повноцінне дослідження окресленої проблеми. Проте, вважаємо за необхідне зазначити наступне.

1. Викладений матеріал дозволяє дійти висновку, що законодавець, ігноруючи правові позиції органу конституційної юрисдикції, періодично (під час дії положень статей 85 і 89 Конституції України в редакції Закону від 08.12.2004 р. № 2222-IV та в редакції Закону від 21.02.2014 р. № 742-VII) здійснює спроби посилення парламентського контролю на рівні комітетів. При цьому глава держави, реалізуючи свої повноваження, передбачені статтею 94 Конституції України, діє як гарант її додержання, що обумовлює також врахування ним правових позицій Конституційного Суду України.

Подібні законодавчі експерименти, що виглядають як прогресивні, закономірно стають предметом уваги правників, експертів і врешті-решт Конституційного Суду України.

2. Для запровадження в Україні іншої системи парламентських комітетів, що передбачає функціонування спеціальних контрольних комітетів як самостійних суб'єктів парламентського контролю, має бути змінена редакція статті 89 та інших положень Конституції України в межах загальної концепції парламентської реформи та на основі сучасної доктрини державного управління.

3. На думку автора, для створення конституційних засад можливості функціонування більш оптимальної системи комітетів і комісій парламенту на нинішньому перехідному етапі, можна було б обмежитися коригуванням змісту частини другої та п'ятої статті 89 Конституції України. Зокрема, у частині другій мало б йтися про можливість створення спеціальних контрольних комісій, а зміст частини п'ятої міг би бути таким: "Організація, повноваження і порядок діяльності комітетів Верховної Ради України, її спеціальних контрольних комісій і тимчасових слідчих комісій, встановлюються законом та Регламентом Верховної Ради України".

Проте, оскільки за правилами юридичної техніки зміни до положень статті Основного закону України вносяться шляхом викладення її у новій редакції, новий зміст цієї статті, як такий, що перебуває у системному взаємозв'язку з іншими конституційними положеннями, може з'явитися лише в результаті здійснення конституційної реформи.

Використана література

1. Висовень О.В. Контрольні функції парламенту України як одна з умов його ефективної діяльності: матер. міжнар. наук.-практ. конф. *Парламентаризм в Україні: теорія та практика*, м. Київ, 26 черв. 2001 р. Київ: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2001. С. 393-395.
2. Залюбовська І.К. Парламентський контроль за діяльністю органів виконавчої влади як засіб забезпечення законності у сфері державного управління: автореф. дис. ...канд. юрид. наук. – Одеса, 2002. С. 17.
3. Ківалов С.В. Парламентський контроль в Україні: законопроектні обґрунтування: матер. міжнар. наук.-практ. конф. *Парламентаризм в Україні: теорія та практика*, м. Київ, 26 черв. 2001 р. Київ: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2001. С. 411-417.
4. Майданник О.О. Теоретичні проблеми контрольної функції парламенту України: автореф. дис. ...д-ра юрид. наук. Київ, 2008. С. 17.
5. Орзіх М.П. Функціональна характеристика парламентського контролю в Україні: матер. міжнар. наук.-практ. конф. *Парламентаризм в Україні: теорія та практика*, м. Київ, 26 черв. 2001 р. Київ: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2001. С. 441.
6. Залюбовська І.К. Законодавче забезпечення парламентського контролю за діяльністю органів виконавчої влади в Україні: сучасність та перспективи (проект Закону України "Про основні засади парламентського контролю в Україні"): зб. наук. праць *Актуальні проблеми держави і права*. Одеса, 2003. Вип. 19. С. 53-56.
7. Єрмолін В.П. Контроль за органами виконавчої влади як складова розвитку парламентаризму в Україні: матер. міжнар. наук.-практ. конф. *Парламентаризм в Україні: теорія та практика*, м. Київ, 26 черв. 2001 р. Київ: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2001. С. 404.
8. Майданник О.О. Деякі проблеми здійснення парламентського контролю: матер. міжнар. наук.-практ. конф. *Парламентаризм в Україні: теорія та практика*, м. Київ, 26 черв. 2001 р. Київ: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2001. С. 430.
9. Орзіх М.П. Функціональна характеристика парламентського контролю в Україні: матер. міжнар. наук.-практ. конф. *Парламентаризм в Україні: теорія та практика*, м. Київ, 26 черв. 2001 р. Київ: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2001. С. 437, 440-441.

10. Плахотнюк Н.Г. Контроль як провідна функція українського парламенту (організаційний аспект): матер. міжнар. наук.-практ. конф. *Парламентаризм в Україні: теорія та практика*, м. Київ, 26 черв. 2001 р. Київ: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2001. С. 444-445.
11. Шемшученко Ю. Теоретичні засади розвитку українського парламентаризму. *Віче*. 1997. № 12. С. 28.
12. Теплюк М.О. Парламентський контроль – одна з основних функцій парламенту України: матер. міжнар. наук.-практ. конф. *Парламентаризм в Україні: теорія та практика*, м. Київ, 26 черв. 2001 р. Київ: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2001. С. 463-468.
13. Майданник О.О. Теоретичні проблеми контрольної функції парламенту України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. К., 2008. С. 17.
14. Конституція України: Закон України від 28.06.96 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (з наступними змінами).
15. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04.04.95 р. № 116/95-ВР (в редакції від 18.11.2009).
16. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10.02.10 р. № 1861-VI (в редакції від 06.04.2010).
17. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 4 статті 9, пунктів 4, 5 статті 10, підпункту “г” пункту 1 статті 24, пункту 3 статті 26 Закону України “Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю” від 27.05.09 р. № 12-рп/2009. *Вісник Конституційного Суду України*. 2009. № 4. Стор. 22.
18. Рішення у справі за конституційним поданням 58 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пунктів 3, 4, 5, 6 статті 9, пунктів 3, 4, 5 статті 10, підпункту “г” пункту 1 статті 24, пункту 3 статті 26 Закону України “Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю”, пункту 10 статті 14, статті 33-1 Закону України “Про комітети Верховної Ради України” від 10.06.10 р. № 16-рп/2010. *Офіційний вісник України*. 2010 р. № 49. Стор. 221. Ст. 1611.
19. Постанова Вищого адміністративного суду України від 4 грудня 2012 року у справі № К/9991/40827/11.

~~~~~ \* \* \* ~~~~~